

TyfloCentrum Brno, o.p.s.

2000 - 2025

V Brně, 28. 8. 2025

Obsah

Úvodní slovo	3
Co předcházelo?	4
A jak to všechno začalo v Brně?	10
Druhá „pětiletka“ (2005 – 2009)	12
Třetí „pětiletka“ (2010 – 2014).....	13
Čtvrtá „pětiletka“ (2015 – 2019)	14
Pátá „pětiletka“ (2020 – 2024)	15
Hospodaření společnosti v průřezu 25 let.....	16
Mise a vize společnosti TyfloCentrum Brno, o.p.s.	19
Josef Chaloupka (* 4. 6. 1898 † 24. 1. 1930)	20
PhDr. Milan Pešák (* 22. 4. 1963 † 22. 3. 2023).....	22
RNDr. Hana Bubeníčková (* 1. 1. 1961)	25
Místa, která již dnes vypadají docela jinak	26

Úvodní slovo

„Slepotou život nekončí... nabízíme pomocnou ruku na cestě tmou...“

Připomínáme si 25. výročí založení a vzniku naší obecně prospěšné společnosti. A to je příležitost bilancovat a vzpomínat. Tak dlouhý čas - to je nejen kus historie jedné organizace, ale i kus historie celé naší společnosti.

Založení TyfloCenter, nejen toho našeho, byl věru odvážný a mimořádný počin tehdejšího prezidenta SONS, Milana Pešáka. Neumím si představit jiného člověka, který by měl k tomu odvalu a dost rozhodnosti. A o tom, že to byl správný krok, snad již nikdo po těch letech nepochybuje.

TyfloCentrum Brno, ani jiné obecně prospěšné společnosti, které SONS založila, nevznikly na zelené louce. Většinu služeb, které dnes obecně prospěšné společnosti poskytují, založila Česká unie nevidomých a slabozrakých. Zrod či osamostatnění služeb byly výsledkem historického vývoje a událostí. Je tedy dobré naše vzpomínání zasadit do kontextu tehdejšího dění a první, na co budeme vzpomínat, co vzniku předcházelo.

Je za námi kus poctivé práce. Měli jsme štěstí na spoustu kolegů, kteří dokázali věci posunovat dopředu a mnohdy v nelehkých podmínkách. A i když pomáhající profese mají tu nespornou výhodu, že dávají práci smysl, daní za to mnoho let bylo a je nízké finanční ohodnocení.

Obsluhujeme cílovou skupinu potřebných, která se v kontextu doby stává stále menší a menší skupinou. Vždyť zákon o sociálních službách dnes definuje již 24 různorodých a často se prolínajících cílových skupin. Obsluhujeme cílovou skupinu lidí, jejichž handicap vylučuje z takřka všech oblastí života. Od péče o sebe sama, přes orientaci a samostatný pohyb, až po otázky vzdělání, zaměstnání a trávení volného času. Obsluhujeme cílovou skupinu lidí v širokém věkovém rozmezí, kteří mají starosti jako každý jiný a komplikuje jim to značný handicap – těžké postižení zraku. Vždyť my vidící zrak používáme od ranního probuzení až do večerního usnutí s takovou samozřejmostí, že si to ani neuvědomujeme.

Důležité v naší práci je zapojení kolegyň a kolegů z cílové skupiny, kteří přinášejí přidanou hodnotu naší práci. Vždyť kdo nejlépe může pomoci, než ten, kdo sám ví, o čem to je – nevidět. Už zakladatel novodobé organizace nevidomých a TyfloCenter, Milan Pešák, s oblibou říkal, že „nejlepší pomoc najdeš na konci svého ramene“.

Byli jsme a budeme závislí na finančních prostředcích, které je společnost prostřednictvím vlády, krajů, měst, dárců a sponzorů ochotna poskytnout. Naštěstí žijeme v době a prostoru, kde si všichni uvědomujeme, že pomáhat si musíme a že se to vždy vyplatí víc, než nepomáhat.

RNDr. Hana Bubeníčková,
ředitelka společnosti

Co předcházelo?

Máme-li pochopit, co se stalo v roce 2000, je dobré se vrátit o více než 10 let zpět, konkrétně do roku 1989. Byl to rok velkých očekávání a změn.

V době před rokem 1989 se lidé se zdravotním postižením mohli sdružovat pouze v totalitní mocí povoleném **Svazu invalidů**. Sice na vrcholné úrovni existovala Rada zrakově postižených, která se snažila prostřednictvím různých komisí řešit otázky zrakově postižených, ale k běžným členům v jednotlivých základních organizacích, natož k těm neorganizovaným se toho moc nedostalo. Pomoc spočívající např. v doprovázení nebo nácviku samostatného pohybu a orientace za pomoci bílé hole se odehrávala na úrovni aktivních členů, kteří tuto činnost prováděli dobrovolně a spíš náhodně v místních odbočkách a to jen ve větších městech. V r. 1988 sice vzniká v Praze Tyflokabinet, který se začal zabývat technickými kompenzačními pomůckami pro nevidomé a slabozraké, ale na svůj rozvoj si musel ještě pár let počkat.

Po listopadových událostech se dne **3. prosince 1989** schází skupina těžce zrakově postižených lidí a zakládá **Českou unii nevidomých a slabozrakých**, plně nezávislou na Svazu invalidů. Jednalo se vůbec o první skutečně nezávislou organizaci u nás v novodobých dějinách. Základním motivem bylo přesvědčení, že nevidomí dovedou jednat sami za sebe a že je potřeba vybudovat a provozovat profesionální služby pro nevidomé a slabozraké. A také se tak skutečně dělo. Jak vznikala jednotlivé odborná střediska:

1990 – Středisko rané péče (*osamostatnilo se v roce 1998*)

1991 – Tyfloservis, projekt sociální rehabilitace později osleplých

1991 – Středisko výcviku vodicích psů

(*1997 – nová provozní budova, 1999 – nová ubytovna pro klienty*)

1991 – Pobytové rehabilitační a rekvalifikační středisko Dědina

(*1994 - dokončena rekonstrukce sídla*)

1992 – Středisko pro odstraňování architektonických bariér

1993 – Oddělení digitalizace, knihovna Brailnet

(*30. 9. 1996 server www.brailnet.cz - první web podobného zaměření*)

1994 – Oddělení tyflotechnických pomůcek

1994 – Prodejna tyflopomůcek Olomouc

Přesto, že do České unie nevidomých a slabozrakých vstoupila pouze jedna čtvrtina nevidomých evidovaných v bývalém Svazu invalidů, dosáhla Unie za krátkou dobu skvělých výsledků a získala autoritu doma i ve světě.

Dne 22. dubna 1990 vzniká druhá organizace s názvem **Společnost nevidomých a slabozrakých**, jako jedna z nástupnických organizací rozpadajícího se Svazu invalidů.

Její členská základna měla kolem 10 000 členů. Převzala činnost **Tyfloklubu**, který postupně shromažďoval speciální pomůcky a prováděl instruktáže. Společnost také začala provozovat průvodcovskou službu, která pomáhala především ve městech a to i návštěvníkům z jiných obcí. Převzala také redakci časopisu ZORA.

Několikrát obě organizace vyvinuly snahu domluvit se a vytvořit jedinou společenskou organizaci nevidomých a slabozrakých. Podařilo se to až dne **16. června 1996**, kdy proběhl slučovací sjezd.

V čele organizací stáli a o sjednocení se významně zasloužili:

PhDr. Milan Pešák (22. 4. 1963 – 22. 3. 2023)

- prezident České unie nevidomých a slabozrakých,

Ing. Vlastimil Císař (27. 5. 1934 – 28. 1. 2002)

- předseda Společnosti nevidomých a slabozrakých.

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých (dále jen SONS) zahájila svou činnost dne 1. ledna 1997. Měla silné zázemí ve vybudovaných odborných střediscích a získala rozsáhlou členskou základnu. Došlo ke spojení **Center tyflo technických pomůcek** a Tyfloklubu, v regionech České republiky se zakládala nová pracoviště. Byla založena síť **Středisek integračních aktivit**, která v regionech soustředila poradny pro zrakově postižené, volnočasové a zájmové aktivity, průvodcovské služby. Roky 1997 až 1999 lze charakterizovat především rozšiřováním odborných středisek do regionů, rozvojem metodické práce i posilováním spolkové činnosti.

Začátkem roku 2000 došlo ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí k těžko pochopitelné změně až dosud kladného postoje k projektům SONS. Projekty byly **vyřazeny z dotačního řízení** nebo **dány do tzv. útlumu**, s tím, že již nebudou dále podpořeny a to **bez alternativního řešení služeb pro nevidomé**. Mezi vyřazenými projekty zůstaly především projekty s vybudovanou regionální strukturou.

20. ledna roku 2000 se konala velká **demonstrace za účasti cca 500 nevidomých a slabozrakých** před Ministerstvem práce a sociálních věcí na protest proti vyřazení projektů SONS z dotačního řízení. Vznikla **petice na podporu služeb pro nevidomé** a pod petičními archy se sešlo téměř dvacet osm tisíc podpisů.

Z jednání na MPSV 20. 1. 2000 u tehdejšího ministra práce a sociálních věcí Vladimíra Špidly (vlevo Jan Příborský, uprostřed Milan Pešák, vpravo Vladimír Špidla, sedící Vlastimil Císař)

Na jaře 2000 se doslova rozhodovalo o **budoucnosti vybudovaných služeb pro nevidomé**. Bylo jasné, že služby pro nevidomé nelze provozovat jako dosud.

Bylo rozhodnuto o **osamostatnění** jasně definovaných služeb.

Tyfloservis, o. p. s.: jeho projekt základní rehabilitace byl financován Ministerstvem zdravotnictví jako celostátní projekt následné péče o později osleplé osoby)

Pobytové rehabilitační a rekvalifikační středisko Dědina, o.p.s.

Středisko výcviku vodících psů nadále zůstalo pod SONS.

Ale co s ostatními službami, které byly v regionech poskytovány?

Byl to Milan Pešák, tehdejší prezident SONS, který přišel s myšlenou **krajských obecně prospěšných společností**. Zajistily by další služby v regionech a specializovaly se na rozvoj sociálních služeb na území každého z nově utvořených krajů České republiky.

Hledal se název pro tyto krajské organizace. Nakonec bylo rozhodnuto o názvu **TyfloCentrum + název krajského města**

A takto TyfloCentra vznikala:

TyfloCentrum Brno, o. p. s. (28. 8. 2000)

– první ředitelka: RNDr. Hana Bubeníčková (ve funkci 25 let)

TyfloCentrum Olomouc, o. p. s. (28. 8. 2000)

– první ředitel: Jan Příborský (ve funkci 12 let)

TyfloCentrum Ostrava, o. p. s. (18. 9. 2000)

– první ředitel: Karel Kurland (ve funkci 19 let)

TyfloCentrum Karlovy Vary, o. p. s. (19. 9. 2000)

– první ředitel: Pavel Rogaczewski (ve funkci 17 let)

TyfloCentrum Plzeň, o. p. s. (5. 9. 2000)

– první ředitelka: Lenka Černá

TyfloCentrum České Budějovice, o. p. s. (16. 8. 2000)

(do roku 2020 Tyflokabinet České Budějovice, o. p. s.)

– první ředitel: Antonín Tůma (ve funkci 8 let)

TyfloCentrum Praha, o. p. s. (7. 10. 2002)

– první ředitelka: Marcela Drotárová, DiS.

TyfloCentrum Ústí nad Labem, o. p. s. (30. 9. 2002)

– první ředitelka: Mgr. Milena Pospíšilová

TyfloCentrum Hradec Králové, o. p. s. (9. 10. 2002)

– první ředitelka: Dagmar Balcarová (ve funkci 23 let)

TyfloCentrum Zlín, o. p. s. (7. 10. 2002 - zrušeno 27. 5. 2015)

– první ředitelka: Ing. Jitka Plachá

TyfloCentrum Pardubice, o. p. s. (16. 9. 2003)

– první ředitelka: Bc. Dana Stoklasová (ve funkci 22 let)

TyfloCentrum Liberec, o. p. s. (9. 10. 2003)

– první ředitel: Ing. Jana Kondrášová

TyfloCentrum Jihlava, o. p. s. (8. 10. 2003)

– první ředitelka: Marie Fialová

Do vínku TyfloCentrům byly dány tyto činnosti:

- služby prvního kontaktu pro těžce zrakově postižené občany včetně jejich vyhledávání,
- základní poradenství o možnostech kompenzace handicapu zrakového postižení i o poskytovatelích služeb takto postiženým lidem,
- sociálně právní a pracovně právní poradenství,
- technické poradenství při výběru kompenzačních pomůcek včetně nácviku obsluhy.
- kurzy práce s ICT pro začátečníky i pokročilé,
- rozvoj a docvičování dovedností získaných v programech základní rehabilitace,
- služby osobní asistence (průvodcovské, předčitatelské a jiné asistentské služby),
- pomoc při odstraňování architektonických bariér,
- podpora volnočasových aktivit osob se zrakovým postižením (kulturních a sportovních aktivit),
- další služby podle možností v regionu (podpora zaměstnávání, osvěta, vzdělávání).

www.tyflocentrum.cz

Zakládací listina obecně prospěšné společnosti TyfloCentrum Brno z roku 2000

NZ 307/2000
N 395/2000

STEJNOPIS

Notářský zápis

Sepsaný dne 11.8.2000, jedenáctého srpna roku dvoutisícího, přede mnou, JUDr. Jitkou Fundovou, notářkou v Praze, v sídle notářky v Praze 1, V Jámě 1.-----

Přítomen je účastník dle svého prohlášení způsobilý k právním úkonům, jehož totožnost byla ověřena platným úředním průkazem:-----

Milan Pešák, r.č. _____, bytem _____, prezident Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých ČR se sídlem Na Harfě 9, poštovní příhrádka 02, 190 05 Praha 9, IČO: 65399447, v zastoupení této organizace.-----

Potvrzení o vedení v registru občanských sdružení je přílohou č. 1 notářského zápisu. Listina o přidělení identifikačního čísla je přílohou č. 2 notářského zápisu. Potvrzení o volbě prezidenta Milana Pešáka je přílohou č. 3.-----

Prezident Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých ČR pan Milan Pešák prohlásil do notářského zápisu zakládací listinu.-----

Zakládací listina

kterou byla dne 11.8.2000 založena obecně prospěšná společnost.-----

ČLÁNEK I. NÁZEV, SÍDLO A ÚZEMNÍ PŮSOBNOST SPOLEČNOSTI

1. Název obecně prospěšné společnosti je TyfloCentrum Brno, o. p. s. (dále jen „společnost“).-----
2. Sídlem společnosti je Brno, Chaloupkova 7, PSČ: 612 00.-----
3. Společnost působí na celém území ČR, především však v Brněnském, Jihlavském a Zlínském kraji

Součástí první Zakládací listiny bylo plné Usnesení III. Celostátního shromáždění našeho zakladatele, které se konalo v Karlových Varech v dubnu 2000. Součástí Usnesení byla i důležitá listina, kterou organizace přijala stanovisko k demonstraci, konané dne 20. ledna 2000, a k následným událostem.

DEKLARACE K DEMONSTRACI NEVIDOMÝCH A SLABOZRÁKÝCH Z 20. LEDNA 2000 A K NÁSLEDNÝM UDÁLOSTEM

Příloha Usnesení III. Celostátního shromáždění Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých České republiky

- 1) Dne 20. ledna 2000 demonstrovalo přes 500 nevidomých a slabozrakých občanů a spřízněná veřejnost před hlavním vchodem ministerstva práce a sociálních věcí za záchranu služeb pro nevidomé. Petici zveřejněnou u příležitosti této demonstrace podepsalo do dnešního dne 27 899 občanů. Demonstrace samotná byla dokonale zorganizována a obešla se bez nejmenších incidentů. Po třech měsících se sami sebe ptáme, jaké výsledky naše demonstrace přinesla.
- 2) Veškerá dosavadní jednání, včetně jednání u ministra Vladimíra Špidly v průběhu demonstrace, vedla pouze k jedinému výsledku. Po námitkovém řízení nám byly další tři významné projekty z dotačního řízení zcela vyřazeny. Vysocí státní úředníci ministerstva práce a sociálních věcí zřejmě za tichého souhlasu ministra nebo z jeho příkazu (to jednoduše nevíme) nám dávají víceméně nepokrytě najevo, že bychom měli znát své místo druhořadých občanů – prosebníků a podle toho se chovat. Zapomíná se tu však na několik důležitých skutečností: kriminalita mezi nevidomými občany je z objektivních důvodů prakticky nulová, i když je mezi námi velmi vysoká nezaměstnanost, ti z nás, kteří mají to štěstí najít práci, pracují, podnikají a platí daně. Jsme tedy – opět objektivně – jednou z nejloajálnějších a zákona nejdobřejších skupin obyvatelstva naší země. Ten, kdo takové lidi považuje za druhořadé občany, nepochopil úlohu moderního civilizovaného státu.
- 3) Při jednání v průběhu demonstrace nám ministr sdělil, že naše projekty na služby nevidomých posuzovali výhradně bezúhonní, čestní a odborně nanejvýš způsobili experti. Fakta jsou však s tímto tvrzením v příkrém rozporu: posudek Pavla Wienera, vedoucího Rehabilitačního institutu pro zrakově postižené při Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy a jeho vystoupení v celostátním rozhlase dne 31. ledna 2000 svědčí o pravém opaku. Jeho vpravdě jiráskovská podlézavost vůči „vrchnosti“ nás vede k důvodné domněnce, že bude mít pisatel posudku ze svého počínání nemalý osobní prospěch – např. místo ředitele Ústavu sociální péče v Brně – Chrlcích, jehož ředitel byl již odvolán. Kdyby šlo vysokým státním úředníkům z ministerstva práce a sociálních věcí o skutečně odborné a objektivní posouzení našich projektů, byli by se mohli obrátit na osoby, které svoji odbornost prokázaly nejen dlouholetou prací s nevidomými, ale i příslušnými akademickými hodnostmi a publikační činností.
- 4) Jak odborná, tak laická veřejnost jednoznačně podpořila naši demonstraci i následné akce – ať už svojí aktivní účastí na demonstraci, podpisy pod Petici, telefonáty do živých rozhlasových a televizních vysílání, účastí na našich Dnech otevřených dveří apod. Zato vám všem, příznivcům, kteří nesdílíte náš osud, patří náš upřímný dík. Bez vaší podpory bychom nemohli vydat ani tuto deklaraci. Bude vás nejspíš zajímat, jaké konkrétní důsledky mají rozhodnutí vysokých státních úředníků na ministerstvu práce a sociálních věcí:
 - a) nejpozději ke 30. červnu 2000 přestane pro klienty fungovat Pobytové rehabilitační a rekvalifikační středisko DĚDINA- Později osleplí lidé v produktivním věku ztratí šanci na znovunavrácení do normálního života, včetně zaměstnání a budou odkázáni na státní sociální dávky;
 - b) v téže době skončí doškolovací kurzy pro slepé lidi, kteří o své původní zaměstnání přišli, novou práci si hledají, ale neumějí např. pracovat s počítačem poslepu;
 - c) v téže době zanikne síť terénních pracovníků, kteří napomáhají vyvádět osleplé lidi ze společenské izolace;
 - d) s mezinárodní ostudou se rozloučíme s členstvím v Evropské a Světové unii nevidomých, neboť nebudeme mít na zaplacení příslušných členských příspěvků, které za občanské sdružení našeho typu po několik desetiletí hradil stát. Půl roku poté, co Česká republika hostila VI. Valné shromáždění Evropské unie nevidomých je to zvláště pikantní.
- 5) Závěrem všem, kdo nás podporují, kdo nám fandí a kdo nám pomáhají, vzkazujeme. Vaše přízeň je vítána a nutná, na straně druhé jsme si až příliš dobře vědomi skutečnosti, že svůj zápas musíme vybojovat především my sami. Teprve potom budeme všeobecně považováni za prvořadé občany nejenom ve sféře povinností, ale také ve sféře práv.

15. dubna 2020

A jak to všechno začalo v Brně?

Dne **28. června 2000** se na Chaloupkově 7 schází kandidáti na členství v první správní a dozorčí radě:

Radim Charvát, Petr Peňáz, Jan Příborský, Pavel David, Miroslava Jamborová, Zdeněk Jelínek, za zakladatele prezident SONS Milan Pešák a Hana Bubeníčková, pracovnice SONS, pověřená zakladatelem k úkonům založení společnosti.

Došlo k ustavení první správní a dozorčí rady společnosti. Prvním předsedou správní rady a statutárním zástupcem společnosti byl zvolen Radim Charvát, tehdy student Právnické fakulty MUNI. Studium jej však zaválo na dlouhou dobu mimo republiku a tak již v roce 2001 se na dlouhá léta stává předsedou správní rady **Pavel David**.

Dne **11. srpna 2000** prezident SONS, Milan Pešák před notářem podepisuje Zakladací listinu společnosti a zakládá tak naši společnost.

Dne 14. srpna 2000 Hana Bubeníčková podává návrh na založení společnosti společně se Zakladací listinou na Krajském soudu v Brně.

Dne **28. 8. 2000** byla společnost zapsána do rejstříku OPS u Krajského soudu v Brně a tím oficiálně začala existovat. Toto datum je považováno za datum vzniku společnosti.

Hana Bubeníčková, pověřená administrativními kroky, vedoucí k založení společnosti, a přípravou zahájení činnosti společnosti, podává první žádosti o finanční podporu (dotace) pro novou organizaci.

Dne **1. února 2001** je Hana Bubeníčková jmenována ředitelkou společnosti.

Dne **1. března 2001** společnost TyfloCentrum Brno zahajuje svou činnost, zaměstnává **první 4 zaměstnance**.

Ve staříčském domě na Chaloupkově 7 jsou **v nájmu 4** vyhrazené místnosti. SONS jako zakladatel převedla majetek a finance zrušeného brněnského Centra tyflotechnických pomůcek na TyfloCentrum Brno.

Na podzim 2001

- vychází první číslo našeho **časopisu Chaloupka**
- zahajuje svou činnost **výtvarná a rukodělná dílna HapAteliér**
- pořádáme poprvé soutěž v prostorové orientaci a samostatném pohybu (POSP) s názvem **TyfloBrno** (do roku 2010 se akce opakuje se každý rok, pak 1x za dva roky, jen v roce 2020 se akce nekonala kvůli pandemii covidu).

První roky:

- Společnost utváří svou první strukturu:
Centrum denních aktivit (poradenství, asistence a volnočasové aktivity)
Centrum pomůcek a informatiky (výuka a poradenství - PC pomůcky),
- již v prvním roce působení (2001) jsme obsloužili 150 dlouhodobých klientů,
- v roce 2001 jsme se připojili k projektu **Blind Friendly Web**, který jsme později převzali a dodnes realizujeme, pravidelně jsme se účastnili konference **Internet ve státní správě a samosprávě** (až do r. 2013),
- od roku 2002 jsme pořádali **Letní rehabilitační tábory pro nevidomé děti** (až do roku 2013),
- v roce 2003 jsme realizovali pilotní projekt **Asistenční služby pro nevidomé** a zahájili tak pravidelnou průvodcovskou a předčitatelskou službu v městě Brně, do té doby zajišťovanou jen na bázi dobrovolníků,
- v roce 2004 Brno hostilo **IV. celostátní shromáždění SONS** (hotel Božetěchova) – TyfloCentrum Brno pomáhá s organizací a zajištěním dobrovolníků - průvodců,
- zajišťovali jsme **rekondiční pobyty s výukou práce s kompenzačními pomůckami na bázi PC v Koutech nad Desnou** (až do roku 2005),
- zákon o sociálních službách neexistuje, svou činnost popisujeme formou projektů, stále se vyvíjí metodika MPSV, podle které služby máme poskytovat,
- začali jsme přijímat k praxím studenty VOŠ a VŠ se zaměřením na sociální služby a speciální pedagogiku,
- pravidelně jsme se účastnili významných brněnských veletrhů: **Invex** (od r. 2001), **Rehaprotex** (od r. 2003),
- stali jsme se hlavním partnerem **Tmavomodrého festivalu**, každoročně konaném na jaře v Bílém domě na Žerotínově náměstí (až do roku 2018).

Začátky nebyly jednoduché:

- v roce 2001 nám významně pomohla senátorka JUDr. Dagmar Lastovecká, která pomohla zajistit financování mezd v prvním roce činnosti (od Úřadu práce),
- již v roce 2002 jsme obdrželi podstatně nižší dotaci než v roce 2001, museli jsme se odvolávat - výsledkem bylo navýšení dotace do výše roku 2001,
- v červenci 2002 vyhlašuje poprvé výběrové řízení na poskytnutí dotace Jihomoravský kraj - zde jsme byli 100% úspěšní a obdrželi celou požadovanou částku 500 000,- Kč.

"Tyto finanční prostředky přišly ve chvíli, kdy jsme jiné dotační prostředky měli zcela vyčerpány." píše se ve Výroční zprávě z roku 2002.

Druhá „pětileтка“ (2005 – 2009)

17. 2. 2005 – **staříčský dům na Chaloupkově 7 přechází do vlastnictví společnosti formou daru od zakladatele** – počín, který prosadil prezident SONS, Milan Pešák, a který významně přispěl ke stavbě nového domu,

1. 7. 2005 – jako zaměstnavatel zaměstnávajícím nad 50 % osob se zdravotním postižením získáváme významný zdroj – příspěvek na zaměstnávání zdravotně postižených pracovníků (ÚP),

V roce 2006 a v následujících letech frčelo tzv. ECDL testování, byli jsme na pár let Akreditovaným střediskem ECDL testování ☺

Rok 2006 byl rokem prvního **zapojení do projektů financovaných z fondů EU**

- 2005 – 2008: projekt „Zvýšení zaměstnatelnosti osob s těžkým zrakovým postižením – Tyfloemployability“ (Equal),
- 2006 – 2008: projekt „**Síť středisek integračních služeb pro zrakově handicapované občany Jihomoravského kraje**“ (SROP),
- **individuální projekty pro podporu registrovaných sociálních služeb** (od roku 2009 byly zařazeny služby sociální rehabilitace, sociálně terapeutická dílna).

1. 1. 2007 začal platit **Zákon o sociálních službách**.

1. 3. 2007 zahajujeme **provoz regionálních středisek ve Znojmě, Břeclavi, Vyškově a Moravském Krumlově**,

5. 6. 2007 registrujeme podle nového Zákona o sociálních službách **5 druhů služeb**

- *průvodcovské a předčitatelské služby* *),
- *odborné sociální poradenství* *),
- *sociálně aktivizační služby pro zdravotně postižené a seniory* *),
- *sociální rehabilitaci (celokrajská působnost)*,
- *sociálně terapeutickou dílnu (ambulantní služba v Brně)*.

**) ve všech městech, kde působíme*

Daný druh služby musel být v té době zaregistrován pro každé pracoviště zvlášť. Na počátku tak **17 registrovaných sociálních služeb**.¹

19. 10. 2005 se na brněnském Masarykově okruhu uskutečnila úplně první akce **Nevidomí za volantem** - 52 nevidomých a slabozrakých lidí mělo možnost poprvé vyzkoušet si, jaké to je řídit osobní auto

14. 11. 2007 končil projekt "**Přístupnost webových stránek orgánů státní správy**" (projekt vědy a výzkumu), kterého jsme se v rámci našeho projektu Blind Friendly Web v letech 2006 - 2007 účastnili,

23. 11. 2009 Dílna HapAteliér získává samostatné působiště - **Poděbradova 58** (na dané adrese působila více než 11 let - až do 1. března 2021).

¹ <https://www.centrumpronevidome.cz/sluzby/socialni-sluzby-poskytovane-do-roku-2022>

Třetí „pětiletka“ (2010 – 2014)

21. 4. 2010 se na brněnském Masarykově okruhu se opět uskutečnila akce **Nevidomí za volantem** - 53 nevidomých a slabozrakých lidí se opět projelo na Masarykově okruhu jako řidiči v osobním autě,

18. 6. 2010 jsme oslavili 10 let existence,

od 1. 1. 2011 se podle novelizace Zákona o obecně prospěšných společnostech **statutárním zástupcem** společností stává **ředitel**,

1. 7. 2011 opouštíme nadobro starou Chaloupku – stěhujeme se na adresu Chaloupkova 3, kde nacházíme útulné ale malé útočiště - setrváme zde 9,5 let (do 13. 11. 2020),

2012 - **reorganizace organizační struktury**, aby lépe zviditelnila registrované sociální služby,

zaniká

- Centrum pomůcek a informatiky,
- Centrum denních aktivit,

vznikají nová střediska

- Dispečink asistenčních služeb,
- Centrum aktivizace a poradenství,
- Centrum sociální rehabilitace a technické podpory,
- Dílna HapAteliér.

1. 2. 2013 zahajuje činnost **Chráněná dílna HapAteliér**, která zaměstnává první nevidomé pracovníky v oborech keramik, košíkář, kartonážník – rozšiřujeme tak pracovní příležitosti pro osoby se zrakovým postižením.

Realizujeme další projekty financované z fondů Evropské unie:

- 2010 – 2011: projekt **Ani nevidomé hranice nerozděluje** (příhraniční spolupráce s Rakouskem),
- 2010 – 2012: projekt **Slepotou život nekončí** (komplexní program podpory pro osoby s těžkým zrakovým postižením, zaměřený na jejich začleňování zpět do života ve společnosti a následně na odstranění bariér jejich přístupu k zaměstnání)
- 2013 – 2015: projekty **Nevidomí na trh práce**, **Vzdělávání v TyfloCentru**,
- pokračují **individuální projekty pro podporu registrovaných sociálních služeb** (služby sociální rehabilitace, sociálně terapeutická dílna).

Čtvrtá „pětiletká“ (2015 – 2019)

7. 10. 2015 se na brněnském Masarykově okruhu opět uskutečnila akce **Nevidomí za volantem** - 52 nevidomých a slabozrakých lidí se opět projelo na Masarykově okruhu jako řidiči v osobním automobilu

13. 11. 2015 alespoň na chvíli ožívá stará Chaloupka premiérou představení **Poslední melodie ze zapomenutého domu básníka Josefa Chaloupky** (jednalo se o autorský projekt Site specific studentského divadelního souboru Dramatická jelita, jehož členové (studenti Cyrilometodějského gymnázia a Střední odborné školy pedagogické v Brně) byli posledními „nájemníky“ staré Chaloupky. Poslední reprízy představení se odehrály v listopadu 2016.

Realizujeme další projekty financované z fondů Evropské unie:

- 2017 – 2020 projekt **Rozvoj péče o osoby se zrakovým postižením v JMK**
- od roku 2015 je v rámci **individuálních projektů pro podporu registrovaných sociálních služeb** podpořena již jen pro sociálně terapeutická dílna,
- a konečně **stavba**

10. 7. 2016 podáváme již 3. žádost o finanční podporu tentokrát do regionálního iROPu **Brněnské metropolitní oblasti**,

13. 7. 2017 žádost o podporu vyhodnocena jak způsobilá k realizaci s **příslibem dotace na stavbu**,

1. 2. 2018 nabývá právní moci Stavební povolení,

28. 3. 2018 dostáváme Rozhodnutí o poskytnutí dotace na stavbu,

19. 4. 2018 jsme se rozloučili se starou Chaloupkou spolu s klienty, zaměstnanci a našimi příznivci za podpory Úřadu městské části Královo Pole a Magistrátu města Brna,

4. 10. 2018 podepisují smlouvu s dodavatelem stavby, do konce roku 2018 stará Chaloupka již nestojí ...

31. 10. 2019 stojí hrubá stavba nového Domu služeb pro nevidomé Josefa Chaloupky.

Pátá „pětiletká“ (2020 – 2024)

V letech 2020 až 2022 i nás citelně zasáhla **covidová pandemie** – začátek nás stihl ještě na Chaloupkově 3 - šli jsme roušky, distribuovali jsme roušky a dezinfekci mezi klienty a služby pro klienty dostaly úplně jinou podobu. Zaměstnanci museli zůstat doma a museli jsme zvládat poskytování služeb omezenou distanční formou.

Zvládli jsme to.

Již jsme vyhlíželi nový dům:

- 29. 5. 2020 přebíráme od dodavatele nový dům,
- 25. 8. 2020 získáváme kolaudační souhlas s užíváním stavby,
- 13. 11. 2020 se stěhujeme a po 9,5 letech opouštíme působiště na Chaloupce 3,
- 5. 3. 2021 se přistěhovala i Dílna HapAteliér – po více než 11 letech dílna opouští své samostatné působiště na Poděbradové 58,
- 16. 9. 2021 slavnostně otevíráme nový Dům služeb pro nevidomé Josefa Chaloupky za přítomnosti mnoha významných hostů.

Po zimě 2021/2022, kdy ještě opatření kvůli covidu přetrvávala, se postupně vracíme k normálu a začínáme si zvykat na nové prostředí nového domu.

Od 1. 1. 2023 dochází k **velké reorganizaci našich služeb** - do sociální rehabilitace byly začleněny služby odborného sociálního poradenství, sociálně aktivizační služby, z větší části průvodcovské služby.

Je zavedena **nová organizační struktura**

zanikají střediska

- Dispečink asistenčních služeb
- Centrum aktivizace a poradenství

Centrum sociální rehabilitace je rozšířeno o poradny, aktivizaci a asistenci a má svou vlastní strukturu:

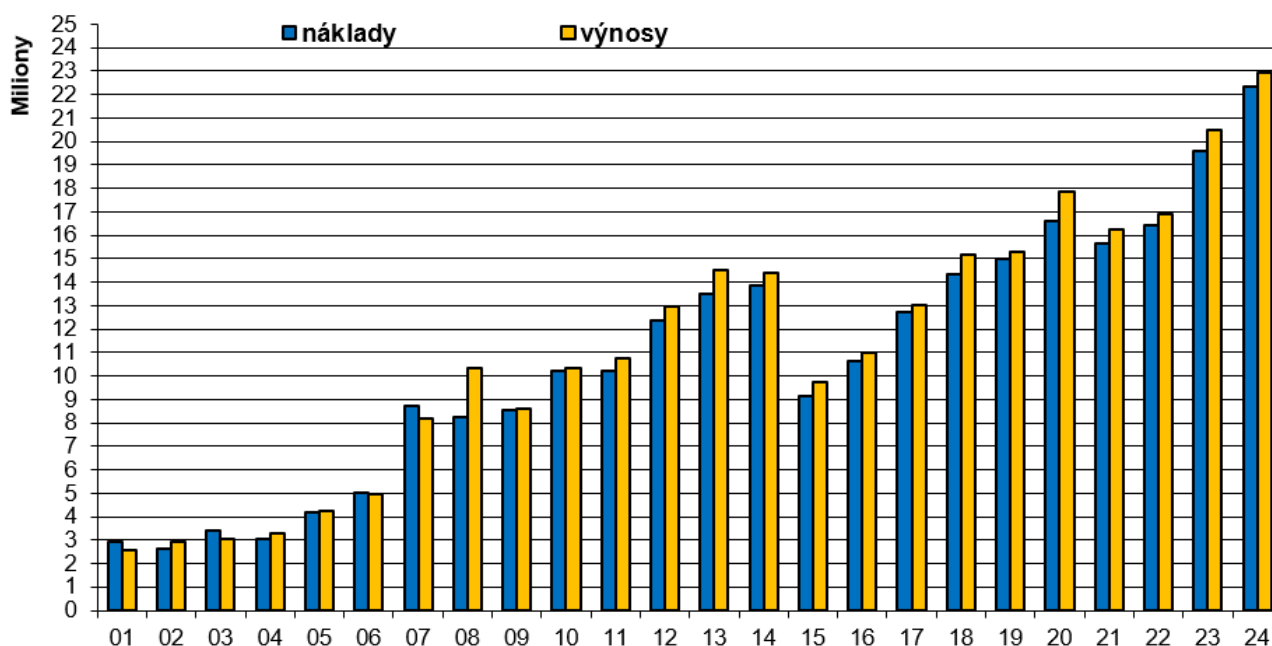
- oddělení technické rehabilitace
- oddělení nácviku specifických dovedností
- oddělení asistenčních služeb
- oddělení vzdělávacích a aktivizačních činností s poradnami pro zrakově postižené

Průvodcovská a předčitatelská služba je zachována bez finanční podpory dotací jen pro klienty, kteří do Brna cestují z ostatních krajů a potřebují pomoc s pohybem po městě, nebo pro klienty, kteří nevyužívají širokou škálu našich služeb a potřebují doprovod či předčitatelskou službu jen zcela ojediněle.

7. 6. 2023 - jsme si připomněli 125 let od narození básníka a královopolského rodáka Josefa Chaloupky, kterému vděčíme za to, že ve své době myslel na nevidomé a věnoval jim svůj dům, prostřednictvím komorní akce s recitací básní z jeho děl.

21. 4. 2024 - se na brněnském Masarykově okruhu již po čtvrté uskutečnila akce **Nevidomí za volantem** - 46 nevidomých a slabozrakých lidí se opět projelo na Masarykově okruhu jako řidiči v osobním automobilu.

Hospodaření společnosti v průřezu 24 let

- 2001 – 2006 podpora sociálních služeb prostřednictvím samostatných projektů
(před účinností Zákona o sociálních službách)
- 2007 – 2008 podpora registrovaných sociálních služeb
spolupodílíme se na projektu **Tyfloemployability** (Equal 2005 – 2008)
realizace projektu **Síť středisek integračních služeb pro ZP v JMK** (SROP 2006 – 2008)
– zřízení detašovaných pracovišť (Znojmo, Břeclav, Vyškov a Moravský Krumlov)
- 2009 – 2011 podpora registrovaných služeb
vybrané služby financované z tzv. „**individuálního projektu**“ (IP) financovaného z fondů EU
– sociální rehabilitace (SR) i sociálně terapeutická dílna (STD) jako subdodavatel služeb
realizace projektu „**Ani nevidomé hranice nerozděluje**“
(Fond malých projektů přeshraniční spolupráce 2011)
- 2012 – 2014 podpora registrovaných služeb
IP: SR – dodavatel služeb pro nevidomé (TyfloCentrum Brno, Tyfloservis a Vodící pes)
IP: STD – jako subdodavatel služeb,
realizace projektu „**Slepotou život nekončí**“ (OPLZZ 2011-2013)
realizace projektu „**Nevidomí na trh práce**“ (OPLZZ 2013 – 2015)
- 2015 – 2019 podpora registrovaných služeb
IP: STD – jako subdodavatel služeb
realizace projektu „**Vzdělávání v TyfloCentru**“ OPLZZ (2014 – 2015)
realizace projektu „**Rozvoj péče OZP v JMK**“ OPLZZ (2018 – 2020)
- 2019 – 2025 podpora registrovaných služeb
IP: STD – podpora formou dotace „FP3“
- od 2023 sloučení služeb sociální rehabilitace, odborné sociální poradenství, sociálně aktivizační služby pro seniory a zdravotně postižené a z části průvodcovské služby
do služby **sociální rehabilitace**

Investiční projekty

stavba nového Domu služeb pro nevidomé Josefa Chaloupky (iROP 2017 – 2020)

Vše začalo někdy v roce 2002, kdy neutěšený stav staré Chaloupky nás přiměl pozvat si architekta pro odpověď na otázku, co se dá s tím domem dělat. Odpověď byla jednoznačná: „Zbořte to a postavte nový dům, rekonstrukce by byla značně nákladná“. Vstup České republiky do Evropské unie dával naději se ucházet o finanční prostředky z některých fondů Evropské unie. A tak začal nekonečný příběh výzev a žádostí, stěhování do náhradních prostor.

Schválením naší žádosti o finanční prostředky z prostředků regionálního iROP Brněnské oblasti v roce 2017 však příběh nekončil, ale po 15 letech začal jeho druhý díl: najít banku, která by neziskové organizaci, žijící většinou z dotací a bez majetku, dala úvěr, zariskovat a rezervu na provoz investovat do stavby jako podmínku banky, a řešit spoustu problémů spojených se stavbou.

Řešili jsme také, z čeho stavbu dofinancujeme, když dotace z iROP nepokrývala všechny náklady (a ani nemohla, neboť podmínky výzev iROP to ani neumožňují). Přesto všechno se však již jednalo o mnohem radostnější období: stavěl se nový dům a bylo z čeho (úvěr byl otevřen).

Se spolufinancováním pomohli: **Město Brno, Jihomoravský kraj a Nadační fond Mathilda.**

Moc děkujeme.

EU (iROP)	38 247 769,60	
MPSV (spoluúčast na národní úrovni)	4 499 737,60	42 747 507,20
Jihomoravský kraj	2 000 000,00	
Město Brno – investiční část	3 081 439,98	
vlastní zdroje – stavba	194 789,09	
celkové investiční náklady projektu	48 023 736,27	
vlastní zdroje – řízení projektu (projektová manažerka)	354 399,00	
vlastní zdroje – bankovní úvěr (úroky a provize)	524 909,42	
vedlejší náklady investora související se stavbou	879 308,42	
Město Brno – neinvestiční část – vybavení domu 2020	918 560,02	4 000 000,00
Nadační fond Mathilda – vybavení domu 2020	472 927,68	
Nadační fond Mathilda – vybavení domu 2021	465 107,68	
Nadační fond Mathilda – vybavení domu 2022	61 964,64	1 000 000,00
vlastní zdroje – vybavení domu 2022	36 742,36	1 110 839,87
vybavení domu do konce roku 2022	2 002 268,36	
celkové náklady projektu včetně vybavení do r. 2022	50 858 347,09	

Abychom se vůbec mohli do nového domu přestěhovat a zahájit provoz, vyžádalo si to mimo investiční projekt finanční prostředky ve výši 1.391.487,70 Kč na nezbytné vybavení domu, které poskytlo město Brno a Nadační fond Mathilda.

Dům je dále dovybavován a zvelebován i po roce 2022.

Osobní auto pro sociální služby (iROP 2021 – 2023)

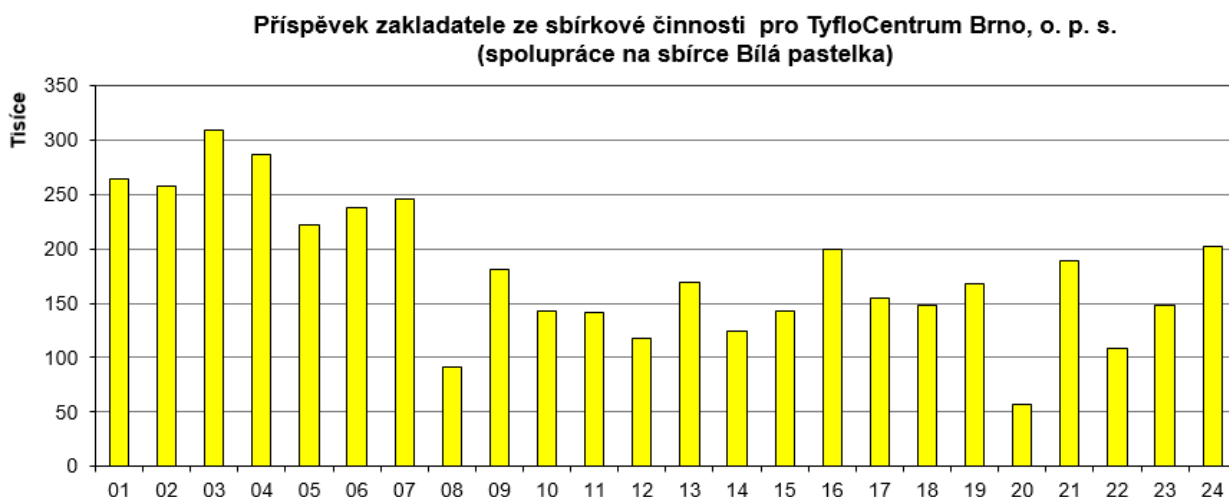
Do nového domu nové auto :-). Řešili jsme tím absenci služebního vozidla, které by umožnilo zabezpečit náš provoz.

Celkové náklady projektu: **1.130.092 Kč**, z toho 974 002 Kč investiční. Dotace činila 1.021.572,52 Kč, z toho 925 301,90 Kč investiční, naše spoluúčast činila 108 519,48 Kč.

Podpora zakladatele a spolupráce na sbírce Bílá pastelka

Zakladatel naší společnosti je sám neziskovou organizací. Podpora zakladatele je tedy na bázi spolupráce, především na celostátní sbírce Bílá pastelka. Tato spolupráce přináší nejen finanční prostředky, ale společnou propagaci problematiky osob s těžkým zrakovým postižením.

Za 24 let tato spolupráce pro nás přinesla finanční prostředky ve výši **4 316 000 Kč**. Děkujeme.

Zaměstnávání zdravotně postižených

Příležitost zaměstnávat osoby se zdravotním postižením jsme začali využívat v roce 2025. Mezi zdravotně postiženými je spousta šikovných lidí, kteří dokážou pracovat při výběru vhodného povolání velmi efektivně a bez potřeby velké podpory. Takoví lidé u nás pracují jako lektori specifických dovedností, sociální pracovníci nebo peer konzultanti. Mezi zdravotně postiženými je i spousta lidí, kteří se neuplatní na volném trhu práce, ale pokud se jim vytvoří mimořádné podmínky, je jejich socializace na chráněný trh práce velmi potřebná. I těmto lidem dáváme možnost práce u nás v Chráněné dílně HapAteliér. Podpora Úřadu práce znamená významnou pomoc v získávání prostředků na pokrytí části mezd nejen samotných zdravotně postižených kolegů, ale i kolegů, kteří vytvářejí zázemí pro jejich práci. Za tuto možnost moc děkujeme.

Mise a vize společnosti TyfloCentrum Brno, o.p.s.

Mise (poslání) společnosti byla definována přímo v Zakládací listině, kterou mistrně sestavil náš zakladatel, Milan Pešák, prezident SONS (ve funkci v letech 1997 až 2006).

Misí (posláním) společnosti je poskytovat služby nevidomým, slabozrakým a jinak zdravotně postiženým občanům s cílem usnadnění života v přirozeném domácím prostředí, dosažení maximální míry samostatnosti a nezávislosti na pomoci jiných osob a podpory integrace takto postižených klientů do společnosti.

Spektrum definovaných služeb v Zakládací listině je natolik široké, že po celou dobu naší existence umožňuje velmi bohatou škálu aktivit:

- poradenské, vzdělávací, asistenční a rehabilitační služby pro primární cílovou skupinu osob se zrakovým postižením,
- služby, které napomáhají k lepšímu prostředí pro naši cílovou skupinu (odstraňování informačních, architektonických i komunikačních bariér),
- propagace, vzdělávací a zážitkové aktivity pro veřejnost,
- podpora zaměstnávání cílové skupiny, včetně prodeje výrobků či služeb

Vize společnosti byla od počátku poměrně jasně dána - **zajištění lepších prostorových podmínek pro naši misi**. Konkrétní podobou této vize bylo tedy naše působiště – **dostatek prostoru pro naše služby ve staříčkém domě na Chaloupkově 7**. Hned na počátku pomohlo, že Slepecké muzeum, do roku 2000 sídlící také na Chaloupkově 7, přešlo pod Technické muzeum v Brně a veškeré sbírky nashromážděné PhDr. Josefem Smýkalem se stěhovalo. Po určitých stavebních úpravách jsme tak získali tyto prostory. Významným počinem Milana Pešáka bylo v roce 2005 **převedení domu do vlastnictví naší společnosti**. V roce 2009 se z domu stěhuje brněnské pracoviště Tyfloservisu. Pro Dílnu HapAteliér jsme na podzim roku 2009 získali a také stavebně upravili **pronajaté prostory** v přízemí nedalekého na **Poděbradově 58**, kde svou činnost dílna provozovala více než 11 let.

Kritickým rokem byl rok 2011, kdy jsme museli dům na Chaloupkově 7 pro nezpůsobilost dalšího provozu definitivně opustit. Získali jsme do pronájmu nové prostory v nedalekém soukromém domu na Chaloupkově 3. Klienti se nemuseli nijak složitě učit novou trasu k nám.

Stavba nového Domu služeb pro nevidomé Josefa Chaloupky (2018 – 2020) tak završila naplnění vize o zajištění prostorových podmínek pro naši misi.

Naší novou vizí je být partnerem všem, kteří potřebují naši pomocnou ruku na cestě tmou, tedy našim klientům, lidem se zrakovým postižením i osobám pomáhajícím. Činíme tak prostřednictvím našich služeb, poskytovaných v našem Domě služeb pro nevidomé Josefa Chaloupky a v našich regionálních pracovištích. K tomu budujeme stabilní a motivovaný tým, kterému nabízíme zajímavou práci a podporu. Naším cílem také je zvyšující se povědomí veřejnosti o správném kontaktu a pomoci lidem s těžkým zrakovým postižením.

Josef Chaloupka (* 4. 6. 1898 † 24. 1. 1930)

Básník a dramatik, příslušník literární skupiny, stojící na rozhraní mezi impresionismem a expresionismem; předčasná smrt v pouhých 32 letech znemožnila další vývoj k vyjasnění obzorů a zakotvení k domovu.

Narodil se dne 4. 6. 1898 v Brně, Králově Poli. Vystudoval učitelský ústav v rodném městě. Silně jej ovlivnil nelehký úděl válečných veteránů, kteří v bojích přišli o zrak a žebrali v ulicích města. Po návratu z první světové války začal učit v Měnině u Židlochovic. Od r. 1920 až do smrti působil na rodinné škole „Vesna“ v Brně. Oženil se roku 1927. Zemřel v Brně 24. 1. 1930 na otravu svítiplynem; není jasno, zda šlo o sebevraždu.

Literární dílo Chaloupkovo zahrnuje šest útlých básnických knížek a jedno jednoaktové drama. Chaloupka patřil mezi zakládající členy Literární skupiny, spolu s Františkem Götzem, Čestmírem Jeřábkem, Lvem Blatným a Bohušem Stejskalem (k ustavení došlo v únoru 1921 v Kavárně Slávia). Na podzim toho roku se přihlásili další členové - M. Jirko, B. Vlček, J. Wolker, A. M. Pisa.

Chaloupkovy melodické verše tíhnou k baladičnosti, k zachycování tragických osudů. Prvotina **Vzplanutí** (1920) přináší melancholické verše střídající se s vidinami společenské obrody, kterou přinese humanita a náprava lidí láskou. Chaloupka navázal na Theerův intelektualistický idealismus, zároveň na tematickou a tvárnou uvolněnost expresionistické poezie.

Nevelká poéma **Před vítězstvím** (1922) vznikla jako příležitostná báseň k Svátku práce. Také ona očekává revoluční vítězství od morální nápravy lidstva a opájí se mýtem družnosti.

Baladický cyklus **Kamarád mrtvých** (1922) se vrací od společenské tematiky k intimní a zobrazuje člověka bez vlastního duševního světa, který se přimyká k osudům svých mrtvých přátel a domýšlí je, bere je za své. Příběh lásky, vydobývané v zápase se smrtí, byl podřízen lyricky vyjádřené touze po nalezení životní jistoty.

Osobní smutek, pasivita, tušení blízké smrti prýští i z další sbírky **Hlas a mlčení** (1923). Překonat bariéru subjektivismu a smutku se Chaloupka znovu pokusil sbírkou **Tvůj bližní** (1927), v níž tlumočí soucit s vykořisťovanými a ponižovanými a trápí se záhadami života i smrti. Verše z pozůstalosti uspořádal F. Götz, vydal je s názvem **Poslední melodie** (1938) a doprovodil je obsáhlou předmluvou. V této sbírce se dostalo ke slovu okouzlení přírodou, především v dojmech z cesty do Francie (1928), v prožitku moře, ale i naší domácí krajiny.

Chaloupkova lyrika upoutává citovou naléhavostí, čistou melodikou a upřímností, dnešku ji vzdaluje její pasivita, smutek, bezvýchodnost.

Ojedinělý dramatický pokus **Vteřina slávy** byl uveden v brněnském divadle 1920 (v jednom večeru s hrou Lva Blatného Hvězdnatá obloha a Stejskalovou Rozlohou života). Hra založená na záměně dvou hereček, slavné tragédky a epizodistky, končí tragicky, sebevraždou zklamané „náhradnice“. Hra doložila dramatickou vlohu Chaloupkovu, zůstala však ojedinělá, další hra **Než svítá den**, ohlašovaná k tisku i inscenování, se ztratila.

Chaloupka byl velmi činný jako redaktor. Jako člen Literární skupiny přispíval především do Časopisu Host, dále do Lumíra, Mladého světa aj. Když činnost Literární skupiny v letech 1924-1925 ustávala, zapojil se Chaloupka do další organizace Moravského kola spisovatelů. Od r. 1925 redigoval zábavnou přílohu Nového lidu Niva, od r. 1925 knižnici Ruchu.

Josef Chaloupka odkázal budovu v Brně – Králově Poli na nynější Chaloupkově 7.

Nejdříve budovu vlastnil **Podpůrný spolek samostatných slepců**, který zde zřídil ubytovnu pro nevidomé dělníky, provedl přístavbu dvorního traktu, kde zřídil dílny pro nevidomé. Vyráběly se zde košíky, kartáče, řemeny. Ten byl v roce 1952 rozpuštěn a budova přešla do správy Výrobního družstva invalidů **Drutěva**. Až do r. 1990 zde byly dílny, kde pracovali i nevidomí a těžce slabozrakí. Koncem r. 1990, po odstěhování dílen Drutěvy, budovu převzala **Česká unie nevidomých a slabozrakých**, která musela provést nezbytné stavební úpravy ve výši necelého milionu korun. Byla zde kancelář brněnské odbočky České unie nevidomých a slabozrakých, pracoviště Tyfloservisu, Výukového a digitalizačního střediska a Slepeckého muzea.

Sbírky Slepeckého muzea, které na Chaloupkově 7 sídlilo od roku 1992, v roce 2000 přešly do správy Technického muzea v Brně.

V roce 2000 výukové a digitalizační středisko a středisko integračních aktivit převzala obecně prospěšná společnost **TyfloCentrum Brno**, která se v roce 2005 stala i majitelem domu.

V roce 2009 opouští dům brněnské pracoviště Tyfloservisu (stěhuje se do areálu škol pro nevidomé na Kamenomlýmské 2) a Dílna HapAteliér se stěhuje na Poděbradovu 58.

V roce 2011 opouští dům i TyfloCentrum Brno i odbočka Sjedenocené organizace nevidomých a slabozrakých. Dům byl již v tak špatném havarijním stavu, že jej již nešlo užívat.

V roce 2015 alespoň na chvíli ožívá opuštěná Chaloupka premiérou představení **Poslední melodie ze zapomenutého domu básníka Josefa Chaloupky**, které v roce 2016 mělo několik repríz. Jednalo se o autorský projekt Site specific studentského divadelního souboru Dramatická jelita pod vedením Zdeňky Kučerové (www.cmgp.cz/dramaticka-jelita). Členové souboru, studenti Cyrilometodějského gymnázia a Střední odborné školy pedagogické v Brně, byli posledními „nájemníky“ staré Chaloupky.

V roce 2018 byl starý dům zbourán a místo něj zde v letech 2019 – 2020 vyrostl nový, který jsme pojmenovali **Dům služeb pro nevidomé Josefa Chaloupky**.

PhDr. Milan Pešák (* 22. 4. 1963 + 22. 3. 2023)

- zakládající člen České unie nevidomých a slabozrakých (1989), později její výkonný ředitel a prezident
- první prezident Sjedenocené organizace nevidomých a slabozrakých (1996 - 2006),
- radní Hlavního města Praha (2006 – 2010),
- senátor (2010 – 2016),
- dlouholetý člen správní rady společnosti TyfloCentrum Brno (2006 – 2016, 2023).

duchovní otec myšlenky krajských TyfloCenter

Co o sobě Milan napsal.

Dětství

Narodil jsem se 22. dubna 1963 v Přerově. Žil jsem tam však jen 10 měsíců, neboť pak se moji rodiče přestěhovali do Bratislavy. Můj tatínek byl totiž asistentem na Farmaceutické fakultě, kterou z Brna, kam dojížděl, přesunuli do Bratislavy. Absolvoval jsem tam základní školu ve slovenštině. Nijak mi to nevadilo, tento jazyk jsem zvládl dobře, nebo alespoň ne hůř než moji spolužáci. Chodil jsem do Základní školy internátní pro slabozraké v Karlově Vsi, ale na internátě jsem nebydlel, rodiče mě obětavě vodili přes půl města ráno tam a odpoledne zpět. Báli se mě nechat chodit samotného, když jsem prakticky neviděl. Služby pro nevidomé, jejichž prostřednictvím by se dítě naučilo samostatně pohybovat, tehdy ještě nebyly...

Na základní škole, zejména na jejím II. stupni, jsem se setkal s dobrými pedagogy a skvělými lidmi. Nepřehlédnutelnými osobnostmi mezi nimi byli bratři Šimkovi. Velmi si jich vážím, protože své životy zcela zasvětili škole a zejména dětem, které ji navštěvují. A nejen proto. I mně, stejně jako mnoha dalším otevřeli obzor v moderní populární muzice. Navíc když postřehli můj zájem o rychlá auta, někde vyhrabali staré motoristické časopisy a já se seznamoval s osudy starých hrdinů formule 1 Juana Manuela Fangia, Jacka Brabhama, Bruce McLarena, Alberta Francoise Ceverta, Colina Chappmana či Ronieho Petersona. Ano, tehdy jsem ještě mohl číst. Viděl jsem sice vždy jen jedno písmeno, potřeboval pořádnou lupu a bylo to dost pomalé, ale šlo to... Velmi si vážím toho, že s bratry Šimkovými se mohu setkávat dosud, byť školu jsem opustil víc než před 30 lety, a že jsme se stali dobrými přáteli.

Mladická léta

Když mi bylo patnáct a dokončil jsem základní školu, šel jsem na gymnázium pro zrakově postiženou mládež. Tehdy sídlilo na pražských Vinohradech. Integrované vzdělávání se v roce 1978 moc nenosilo.

Všechny potřebné kompenzační pomůcky založené na bázi výpočetní techniky, které dnes nevidomým či slabozrakým napomáhají zpřístupnění informací, neexistovaly a tak jsem se ocitnul v Praze. A dnes jsem rád. Není proto, že tu bydlím, mám zde rodinu a na historii a krásu našeho hlavního města jsem hrdý. Dostal jsem kvalitní vzdělání, na němž jsem mohl vždy stavět.

Rád vzpomínám i na internát. Byli jsme skvělá parta. Bylo nás pět, jako v té knize a bydleli jsme na pokojích číslo 6. Na pokojích i ve společné koupelně v zimě bývala zima, o víkendech se nevařilo a v neděli večer bývaly zásoby značně vyjedeny, ale spolužáci, kteří jezdili domů častěji, něco přivezli

a bylo zas dobře. Aspoň jsme se naučili postarat se sami o sebe. V pátek jsme si museli nakoupit, když jsme měli na něco chuť, uvařit to, nebo jít do hospody. Na internátě jsme bydleli i s kluky z běžných středních škol. Ti z nás, kteří viděli lépe, s nimi hráli fotbal, my ostatní jsme třeba společně trápili kytary či magneták. Dodnes tento způsob vzdělávání považuji za nejlepší: *Kvalitní výuka ve speciální škole a zábava či běžný kontakt ve volném čase se „zdravými“ kluky.* Dodnes se ke mně hlásí, když se potkáme na ulici nebo v metru.

Jakou mám rád hudbu

Měl jsem a dodnes mám rád country, folk a podobné žánry. Jednak proto, že mi vyhovuje jejich melodičnost, jednak proto, že texty většinou odpovídají mému vidění světa. Vzít svůj život do vlastních rukou, nevyhýbat se odpovědnosti za něj a za to, co dělám, dělat to, co je třeba a co je správné. A moc o tom nemluvit. K tomu trochu romantiky a hlavně svoboda. Svoboda špinavých bot ale čistého svědomí, svoboda hor, při jejichž zdolávání si člověk sáhne až na dno sil, svoboda rozhodování, svoboda dálek, být všechny širé pláně končí obzorem. *Neboť svoboda bez odpovědnosti a respektu k jiným lidem, přírodě či hodnotám, které přesahují jeden lidský život, není svobodou ale bezbřehostí směřující ke zmaru...*

A měl jsem rád také rock. Když jsem poprvé objevil Pink Floydy a jejich Zeď či Animals, připadal jsem si jako v jiném světě. Dodnes mám vítr na začátku skladby Wish You Were Here spojen s hvízdáním meluzíny pode dveřmi našeho pokoje po jedné zimní internátní půlnoci, kdy jsem ji slyšel poprvé...

Na vlastních nohou

Po maturitě jsem se již domů nevrátil a zůstal v Praze. A když jsem se domů nevrátil, rodiče se přestěhovali za mnou. Obdivuji je. Měli mě hodně rádi... Ačkoli jsem se učil dobře, po maturitě jsem nešel na „vejšku“. Říkal jsem, že nechci být nezaměstnaný inženýr nebo inženýr telefonista. A protože jsem talentem na jazyky zrovna neoplýval, právník nebo učitel jsem být nechtěl, aby mě neobtěžovali komunisti, a tak zbývalo něco ekonomického, možná práce v oblasti výpočetní techniky. A právě tato možnost se mi naskytla. Výrobní podnik META Praha ve své pobočce s podivným názvem „*Provozovna duševních prací*“ a číslem 118 pořádal první kurz programování pro zrakově postižené. Příležitosti jsem využil, začal pracovat a časem zjistil, že jsem se rozhodl správně. K dálkovému studiu na Vysoké škole ekonomické jsem se za pár let také dostal, byť jsem studoval jen do revoluce a pak, když jsem se živil zakázkovým programováním, už na to nezbýval čas ani energie...

Rodina

V roce 1986 jsem se oženil. S manželkou jsme se seznámili dva roky předtím na kurzech prostorové orientace pro nevidomé. Já jsem se k těmto kurzům dostal již ve 3. ročníku na gymnáziu a jejich prostřednictvím se naučil orientovat se s bílou holí. Tenkrát to nebyla žádná běžná věc. To jen pár absolventů tyflopédie z Pedagogické fakulty začalo pomáhat několika svým přátelům a známým a později i neznámým. Mně ty kurzy pomohly moc, a tak jsem po maturitě, když jsem měl po práci čas, začal v těchto kurzech pomáhat také. Nikoli jako instruktor, ti museli vidět, aby byla zajištěna bezpečnost pro klienty, ale jako konzultant, tedy ten, který přináší praktické zkušenosti z každodenního života a pro klienty je příkladem, že se to dá zvládnout i po slepu.

Moje tehdy budoucí manželka se jednou na kurz také přišla podívat. Pak se stala instruktorkou a pak mojí ženou. A pak jsme prožili pár radostí i starostí, jak nám je život za těch téměř 25 let připravil. V roce 1990 se nám narodila Hanička a v roce 1995 Honzík.

Po sametové revoluci

Po sametové revoluci jsem šel programovat nejdříve do Výrobního družstva nevidomých Spektra a později dílem pro nějaké firmy, dílem jako soukromník na živnostenský list. Nebyla to lehká doba a ani peněz jsme v té době moc neměli. Brali jsme to tak, že když se investuje, nemůže být na stole maso každý den. Naprogramoval jsem mzdový systém a doufal, že jej budu úspěšně prodávat. V roce 1992 mě oslovili z České unie nevidomých a slabozrakých, abych šel dělat výkonného ředitele tohoto občanského sdružení. Souhlasil jsem, a mzdový software jsem samozřejmě neprodal žádný. ☺

3. prosince 1989 byla neděle, bylo pošmurno, V tehdejší tiskárně a knihovně v Krakovské ulici č. 21 v Praze se sešlo asi 25 nevidomých a slabozrakých lidí, kteří založili Českou unii nevidomých a slabozrakých, první nezávislou a samostatnou organizaci lidí se zrakovým postižením po 40 letech.

V začátcích Unie jsem nebyl jejím hybatelem. Byl jsem programátorem a předpokládal jsem, že tuto práci budu dělat i nadále. Pomáhal jsem jen ve volném čase, dnes by se řeklo jako dobrovolník. Až do prosince 1992.

Na podzim 1992 totiž skončil první prezident Unie a v řízení této organizace vzniklo jisté vakuum. Stabilizovat organizaci nebyl takový problém; vedoucí jednotlivých středisek většinou věděli, co chtějí dělat, takže personální změny byly minimální. Finance pro příští rok se také podařilo zajistit na obstojné úrovni, takže již na jaře roku 1993 jsme mohli začít rozšiřovat služby, vytvářet nové oblastní odbočky a regionální střediska služeb. Práce se dařila, a tak jsme brzy začali fungovat jako dobrý tým a já si v jeho čele získal značnou podporu. To se projevilo v dubnu 1994, kdy jsem byl poprvé zvolen prezidentem ČUNS, hlavně však o 2 roky později, kdy se nám povedlo znovusjednotit slepecké hnutí na území České republiky. To byla věc málo vídaná zejména mezi občanskými sdruženími osob se zdravotním postižením, která se spíše dělila a štěpila, jak se spolu lidé občas nepohodli... *My jsme se byli schopni dohodnout, a proto jsme dokázali víc.*

Nové tisíciletí

Úspěch se neodpouští, a tak jsme to po změně politické reprezentace v roce 1998 začali mít těžké. V roce 2000 nám dokonce Ministerstvo práce a sociálních věcí odmítlo poskytnout jakékoli dotace. Nezbylo nám, než se bránit, kromě jiného také demonstrací nevidomých před ministerstvem. Protože jsme však bez ztráty kytičky prošli následující tříměsíční kontrolou Nejvyššího kontrolního úřadu, část dotací nám byla dodatečně přiznána. Ve srovnání s předchozím rokem jsme však utrpěli značnou ztrátu... Proč? S největší pravděpodobností proto, že jsme byli jednou z nejdynamičtější se rozvíjejících a nejvíce dotovaných organizací. A nová politická reprezentace nevěřila, že z dotací neplatíme nějaké peníze „zpět“. Ale my jsme neplatili, což kontrola prokázala. Nikdy jsem nepřistoupil na takové praktiky, byť to vždy nebylo právě nejvýhodnější...

V roce 2006 byl schválen nový zákon o sociálních službách, který kromě jiného na poskytovatele sociálních služeb klade značné nároky, jimž svépomocné občanské sdružení není schopno dlouhodobě dostát. Osobně nejsem příznivcem Zákona o sociálních službách. Zejména proto, že zhoršuje finanční efektivitu systému. To bylo kromě značné únavy po 14 letech plného nasazení v čele organizace, hlavním důvodem, proč jsem se v červnu 2006 vzdal funkce prezidenta SONS.

Dovětek

V roce 2005 úspěšně zakončil magisterské studium na katedře speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a získal titul Mgr. Název diplomové práce zněl **Aspekty zaměstnatelnosti občanů se zrakovým postižením.**

V roce 2008 na Karlově univerzitě získal titul PhDr.

RNDr. Hana Bubeníčková (* 1. 1. 1961)

Hana Bubeníčková se narodila a žije v Brně. Start do života jí ztížilo těžké vrozené zdravotní postižení nohou. Své mládí prožila ve Viničných Šumicích, kde její rodiče měli rodinný domek s velkou zahradou a vinohradem. V roce 1980 odmaturovala na Gymnáziu v Brně na Křenové ulici. V roce 1985 absolvovala na Přírodo-vědecké fakultě Masarykovy univerzity² obor matematické systémy a informatika. O rok později získala složením rigorózní zkoušky titul RNDr. V letech 1985 - 1994 pracovala jako programátorka v Královopolské strojírně. V roce 1989 se přestěhovala do Brna.

V roce 1991 se seznámila s prvním počítačem pro nevidomé **Eureka A4**, který byl do tehdejšího Československa dovezen a posléze rozšířen mezi nevidomé³. Mimo mnoha užitečných funkcí obsahoval i možnost programování. Při své původní práci programátorky tak několik let ve svém volném čase po práci zasvěcovala nevidomé do tajů programování.

Od roku 1994 se jí práce pro nevidomé stala nejen koníčkem, ale hlavní pracovní náplní. Učila nevidomé ovládat práci na počítačích se speciálními programy, které nevidomým prostředí PC zpřístupňují. Podílela se na vytvoření prvního systému **vzdělávání dospělých nevidomých v oblasti informačních a komunikačních technologií** a rozšiřování sítě výukových pracovišť v regionech České republiky. **Stála u zrodu projektu Blind Friendly Web** (rok 2000), který se významně podílel na legislativních změnách v této oblasti a dodnes významným způsobem přispívá k popularizaci této problematiky.

V roce 2000 se významně podílela na **vzniku obecně prospěšné společnosti TyfloCentrum Brno** a stala se její první ředitelkou. Společnost TyfloCentrum Brno se pod jejím vedením stala největší regionální organizací z celé rodiny krajských TyfloCenter. Začínala se čtyřmi zaměstnanci, dnes má TyfloCentrum Brno 50 zaměstnanců a hospodaří s obratem kolem 20 milionů korun. Realizovala celou řadu projektů financovaných z fondů Evropské unie, jeden z nich v letech 2006 – 2008 rozšířil služby společnosti i do dalších měst Jihomoravského kraje.

Její nejvýznamnějším počinem je stavba nového **Domu služeb pro nevidomé Josefa Chaloupky** v Brně. Dům je pojmenován po brněnském prvorepublikovém básníkovi, který původní staříčský dům věnoval nevidomým.

V roce 1990 dům převzala tehdejší Česká unie nevidomých a slabozrakých již ve značně nevyhovujícím technickém stavu. V roce 2002 začala dlouhá cesta myšlenky prosadit a realizovat projekt stavby nového domu. Staříčský dům nevidomým sloužil až do roku 2011, kdy musel být pro havarijní stav uzavřen.

V roce 2017 projekt stavby nového domu získal příslib dotace z fondu iROP, která však nepokryla všechny náklady. Nový dům byl vybudován v letech 2018 až 2020 za bezmála 50 milionů Kč. S financováním stavby významně pomohlo Statutární město Brno, Jihomoravský kraj a Nadační fond Mathilda. V roce 2021 byl dům slavnostně otevřen.

TyfloCentrum Brno v novém domě poskytuje celý komplex **sociálních služeb pro nevidomé a slabozraké**. Součástí nového domu je také Dílna HapAteliér, která zaměstnává zrakově postižené na pozicích košíkář, keramik, kartonážník. Kromě pracovních pozic v dílně zde zrakově postižení pracují jako sociální pracovníci, poradci, lektori, testeri a konzultanti.

² tehdy Univerzita J. E. Purkyně

³ Tvůrcem byl brněnský rodák Ing. Milan Hudeček, který v roce 1981 emigroval do Rakouska, poté do Austrálie, kde v Melbourne založil firmu Robotron, která se mimo jiné zabývala vývojem elektronických pomůcek pro nevidomé.

TyfloCentrum Brno zaměstnává celkem 26 osob se zdravotním postižením, z toho je 15 osob se zrakovým postižením. TyfloCentrum Brno pod vedení Hany Bubeníčkové tak naplňuje odkaz Josefa Chaloupky, jehož přáním bylo, aby nevidomí lidé zde nacházeli pomoc a pracovní uplatnění. Tam, kde to jde, zastávají pracovní pozice další jinak zdravotně postižení lidé (vedení, recepce, správa a údržba, úklid, propagace, administrativa).

Hana Bubeníčková je držitelkou

- **Výroční ceny ministra zdravotnictví** za rozvoj zdravotně sociální péče (2014)
- **Pamětní medaile Králova Pole, městské části Brno** za dlouholetou činnost v oblasti rozvoje zdravotně sociální péče se zaměřením na zrakově postižené občany (2021)
- **Ceny Mathildy Nostitzové** za vybudování nového TyfloCentra Brno a za celoživotní práci ve prospěch těžce zrakově postižených (2024)
- **Ceny SONS za dlouholetou práci pro zrakově postižené** (2025).

Další ocenění v oblasti publikační činnosti:

I. cena v soutěži o Cenu Vládního výboru pro zdravotně postižené v kategorii veřejně publikovaných písemných děl

2002 **Jsou internetové stránky vašeho úřadu přístupné nevidomým občanům? Projekt Blind Friendly Web** (týdeník Veřejná správa č. 11/2002),

2006 **O zrakovém postižení a zrakově postižených** (Česká oční optika r. 2006).

Místa, která již dnes vypadají docela jinak

Dům na Chaloupkově 7 v roce 1978 vlastnila Brněnská Drutěva

V přední části domu byly kanceláře a ubytovna pro muže, jídelna a umývárka. V zadní části byly dílny, kde se v roce 1949 dělaly kartáče a koše. Velká oprava domu probíhala v letech 1975 – 1977. Měnila se okna, dělaly se podlahy, měnilo se topení a přesouvalo se pod okna...

Dům na Chaloupkově 7 v 90. letech 20. století a počátek 21. století

Z činnosti na počátek 21. století

první počítačová učebna

*výuka práce
s výpočetní technikou*

výuka společenského tance

HapAteliér v začátcích

Velikonoční dílna 2005

*HapAteliér
Poděbradova 58*

*první cvičná kuchyně
Chaloupkova 7*

*výtvarné práce
v Přírodní zahradě u smrku
(Královo Pole)*

*HapAteliér
Poděbradova 58*

